

Begrav det nuvarande biståndet: gör om och gör rätt

Det svenska biståndet vilar i tanken om medmännisklighet och att människan har en vilja att göra gott. Detta ligger helt i linje med kristdemokratiska grundprinciper om solidaritet, jämlikhet och människors lika värde. Bistånd är ett centralt politikerområde för KD. Icke desto mindre måste det nuvarande beståndet ses över då alltmer nationell och internationell forskning visar på dysfunktionalitet, bristande transparens och effektivitet vad gäller finansiering, genomförande samt mottagarorganisationers tillförlitlighet och kapacitet.

För att verkligen göra skillnad måste politiken vara realistisk, kunskaps- och evidensbaserad och öppet erkänna när den gör mer skada än nytta. Det innebär inte att frånga grundtanken i det svenska biståndet, vilken har varit densamma sedan slutet av 1950-talet, utan att våga se och göra förändringar när det är nödvändigt. I dag vet vi betydligt mer om fattigdomens orsaker och hur man kan komma till rätta med detta svåra problem, än vad man gjorde för knappt ett sekel sedan. Det är dags att den nya kunskapen får genomslag i politiken, såsom den framträder genom Alfreds Nobels 2024 års ekonomipristagare Daron Acemoğlus och James Robinsons forskning. De menar att bistånd är ett av 1900-talets stora felbeslut och feltänk där biståndet bör minskas till förmån för marknadsreformer. Kunskap saknas inte, utan det finns etnografiska beskrivningar sedan 1980-talet som visar på hur biståndet slår sönder lokala distributionskedjor och gör lokalsamhället sårbart.

SIDA är Sveriges biståndsmyndighet med en budget år 2024 på 54 miljarder kronor varav 18 miljarder går direkt till olika FN-organ där nyttan är om inte omöjlig, men svår att utvärdera. SIDA uppfattas som "jultomten" i internationella sammanhang där plötsligt i december en budget höjs utan att det efterfrågas och kanske inte ens behövs. Det finns även många utredningar som tydligt visar att pengarna inte når fram till de projekt som de är avsedda för. I SIDAs egen internrevision framkommer att siffror manipuleras och göms i flera steg för att försvåra kontroll eller att pengar helt enkelt används på fel sätt. Ett exempel är Stockholm Waterfront och deras i mångt och mycket påhittade samarbetspartners och resande. Det här är våra skattepengar som SIDA har fått förtroendet att förvalta.

Det riktigt allvarliga är dock kulturen som har utvecklats i såväl stora organisationer som FN som på lägre nivå hos nationella NGOs och internationella INGOs. Till exempel, vet vi att tidigare krigsherrar i Sierra Leone har bytt jobb och anslutit sig till lokala organisationer där de har anammat ett biståndsspråk. De är väl medvetna om detta och skämtar gärna om det besynnerliga i situationen. I en studie från världsbanken år 2020 konstaterade man att 7,5 procent av biståndstransfereringar till de 22 mest hjälpbehövande länderna tycks hamna på bankkonton i skatteparadis. Man kan med gott fog tala om att det bildats ett biståndsindustriellt komplex. Inte bara har det bildats en klass som livnär sig på biståndspengar, utan den så kallade hjälpen slår även ut den lokala produktionen. Ett absurt exempel är från Etiopien som mottag nödhjälp i form av majs från USA och samtidigt brände bönder i Östafrika sina majsskördar då man inte kunde konkurrera med gratismaten från väst.

De projekt som visat på viss framgång är ofta privatfinansierade och småskaliga projekt med en tydlig agenda. I sig kan detta också vara ett problem, men här måste vi utveckla våra metoder och insikter för att kunna omsätta i praktiken. Vi argumenterar därför att biståndet kanske bäst bör läggas ner för att göras om och göras rätt.

Vi föreslår därför rikstinget att besluta uppdra till partistyrelsen:

Att: Kristdemokraterna avskaffar 1%-målet.

Att: införa ett kraftigt höjt skatteavdrag för donationer. Sveriges medborgare bör själva kunna bestämma över till vilken organisation/ändamål deras pengar ska gå.

Att: lägga ned biståndsmyndigheten SIDA. Överföra hanteringen av katastrofbiståndet till en annan myndighet efter utredning och fördjupning av vad bistånd gör och är.

Uppsala 2025-01-27

Magnus Wikberg
Inga-Lill Aronsson
Kristdemokraterna i Uppsala